

● การบริโภคอย่างยั่งยืน

แนวคิดเรื่องการบริโภคอย่างยั่งยืนในสังคมไทยนั้นมักจะคำนึงถึงปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องทั้งจากภาคการผลิตและการบริโภคอันได้แก่ความจำเป็นในการบริโภคตามความต้องการพื้นฐานความต้องการที่นอกเหนือจากความจำเป็นและความตระหนักกับจิตสำนึกของประชาชนซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนวิถีการบริโภคโดยมีค่านิยมความเชื่อความสนใจและฐานะทางเศรษฐกิจเป็นตัวกระตุ้นความต้องการซึ่งสามารถส่งเสริมให้เกิดการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริโภคผ่านทาง การให้การศึกษาการเรียนรู้ประสบการณ์การปรับตัวและการปรับทัศนคติเพื่อลดความต้องการบริโภคให้อยู่ในระดับพอเหมาะสำหรับภาคการผลิตการผลิตที่ไม่มีคุณภาพและประสิทธิภาพส่งผลให้มีการใช้ทรัพยากรและเกิดมลภาวะเพิ่มขึ้นหากไม่คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับได้ของระบบนิเวศและการหมุนเวียนทรัพยากรเพื่อกลับเข้าสู่วัฏจักรการผลิตย่อมส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนในอนาคตการจะให้เกิดการผลิตที่ยั่งยืนนั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพในการผลิตและการหมุนเวียนทรัพยากรเพื่อให้เกิดความพอเพียงและสามารถตอบสนองคุณภาพชีวิตที่ดีได้โดยอาศัยความรู้เพื่อสร้างสรรค์เทคโนโลยีและนวัตกรรมตลอดจนกฎหมายอันได้แก่กฎระเบียบข้อบังคับต่างๆที่จะเป็นตัวขับเคลื่อนรูปแบบการผลิตเพื่อตอบสนองการบริโภคอย่างยั่งยืนโดยที่มีการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีคุณธรรมจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคมในการดำเนินธุรกิจการผลิตด้วย

แนวคิดการบริโภคที่ยั่งยืนมีหลักสำคัญอยู่ 3 ประการคือ

- **1. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริโภคให้เป็นการบริโภคอย่างพอดีพอประมาณ :**
การปรับเปลี่ยนวิถีการบริโภคให้อยู่ภายใต้เงื่อนไขของความพอดีและความพอประมาณตามความต้องการพื้นฐานและนำมาซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นนั้นเป็นเป้าหมายในการขับเคลื่อนการบริโภคอย่างยั่งยืนซึ่งต้องมีกลไกขับเคลื่อนได้แก่
  - การสร้างค่านิยมในการบริโภคภายใต้เงื่อนไขของความพอดีพอประมาณโดยใช้กลไกทางด้านศาสนาวัฒนธรรมและวิถีชุมชนตลอดจนการสร้างทางเลือกของรูปแบบในการบริโภคที่ต่างจากกระแสบริโภคนิยมโดยชี้ให้เห็นประโยชน์จากความสมดุลและความสุขในการดำเนินชีวิตที่สามารถพึ่งตนเองได้และการแบ่งปันให้กับสังคมรอบข้างเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันด้านเศรษฐกิจให้กับชุมชนและประเทศชาติ
  - การสร้างความรู้ความตระหนักและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภคโดยให้การศึกษาและสร้างฐานความรู้(Knowledge-based)และเร่งสร้างจิตสำนึกในการบริโภคอย่างยั่งยืนได้แก่การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และองค์ความรู้ต่างๆตลอดจนการพัฒนาหลักสูตรในระบบการศึกษาภาคบังคับและหลักสูตรท้องถิ่นศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินโครงการการบริโภคอย่างยั่งยืนในระดับท้องถิ่นการให้ความรู้ในระเบียบข้อกฎหมายและสิทธิของผู้บริโภคเพื่อให้คนไทยเกิดความตระหนักและมีจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมและนำเอาปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมมาประกอบการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการต่างๆ
  - การพัฒนากลไกการส่งเสริมการบริโภคอย่างยั่งยืนโดยการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมการพัฒนากฎหมายตลอดจนระเบียบต่างๆที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานของสินค้าและสิทธิผู้บริโภคการส่งเสริมการเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถขององค์กรที่มีหน้าที่ดูแลสิทธิผู้บริโภคและองค์กรที่ส่งเสริมการผลิตการอนุญาตการกำกับควบคุมและการตรวจรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์สินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริง
  - การพัฒนาระบบและกระบวนการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อการบริโภคอย่างยั่งยืนเพื่อส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลและองค์ความรู้ด้านสินค้าผลิตภัณฑ์และบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมรวมถึงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปเห็นความสำคัญของวิถีการบริโภคอย่างยั่งยืนการกำกับควบคุมตรวจสอบและลงโทษสื่อสารมวลชนที่มีการโฆษณาชวนเชื่อและมอมเมาอย่างเข้มงวดมากขึ้นรวมถึงสร้างมาตรการจูงใจเพื่อเพิ่มสื่อที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมให้มากขึ้น
  - การสร้างความเข้มแข็งของผู้บริโภคผ่านเครือข่ายกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนได้แก่การจัดตั้งองค์กรและเครือข่ายประชาชนและเยาวชนเพื่อการบริโภคอย่างยั่งยืนการขยายฐานผู้บริโภคสีเขียวและการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและเฝ้าระวังของหน่วยงานรัฐเอกชนและชุมชนทั้งในส่วนกลางและระดับท้องถิ่น

- **2. การส่งเสริมให้เกิดการตลาดที่รับผิดชอบต่อสังคม :**
การส่งเสริมให้เกิดการตลาดที่รับผิดชอบต่อสังคมเพื่อให้ผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นตลอดทั้งวัฏจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์และบริการนั้นๆ นับเป็นส่วนสำคัญที่สามารถปรับเปลี่ยนวิถีการบริโภคตามกระแสบริโภคนิยมไปสู่ความยั่งยืนได้ผ่านทาง
  - การสร้างกลไกส่งเสริมการตลาดที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยการเร่งรัดการผลิตและกระจายสินค้าสีเขียวแก่ผู้บริโภคขยายตลาดผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมผ่านการซื้อของหน่วยงานภาครัฐซึ่งเป็นผู้บริโภคที่ใหญ่ที่สุดของประเทศเพื่อให้เกิดความต้องการสินค้าที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้นตลอดจนร่วมมือกับภาคเอกชนเกี่ยวข้องกับการจำหน่ายสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมตามสถานประกอบการต่างๆ
  - การพัฒนากลไกและรูปแบบการเผยแพร่ข้อมูลทางด้านสิ่งแวดล้อมผ่านสินค้าและบริการ เพื่อการบริโภคให้มีความหลากหลายตลอดจนสร้างโอกาสในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมผ่านการสร้างเครือข่ายและขยายฐานผู้บริโภคสีเขียวการพัฒนาฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์และบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมการพัฒนาการประชาสัมพันธ์และการสื่อสารผ่านสื่อช่องทางต่างๆ เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ข้อมูลและรายละเอียดเกี่ยวกับสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมตลอดจนเกณฑ์ในการจัดซื้อแก่ผู้บริโภคในทุกกระดับ
  - การส่งเสริมให้มีการนำแนวคิดการตลาดเพื่อสังคม มาใช้โดยการเผยแพร่โฆษณาประชาสัมพันธ์ของภาคธุรกิจเพื่อให้ข้อมูลข่าวสารแก่ผู้บริโภคให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบของการบริโภคกับผลกระทบที่มีต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมการกระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้บริโภคเกิดจิตสำนึกสาธารณะปรับเปลี่ยนค่านิยมและพฤติกรรมกรบริโภคผ่านระบบการให้ข้อมูลข่าวสารที่เชื่อถือได้และเข้าถึงได้ง่าย
  - การสร้างธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยสนับสนุนให้องค์กรธุรกิจดำเนินธุรกิจอย่างมีธรรมาภิบาลมีความรับผิดชอบต่อผู้บริโภคสิ่งแวดล้อมและสังคมและเห็นความสำคัญของการส่งเสริมพัฒนาในด้านต่างๆ ผ่านระบบการศึกษาหลักสูตรฝึกอบรมและการจัดการองค์ความรู้ตลอดจนจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานรองรับในการปรับเปลี่ยนระบบการบริหารจัดการและเผยแพร่ผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างองค์กรและเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

- 3. การส่งเสริมการผลิตให้มีประสิทธิภาพและเกิดการหมุนเวียนทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่ :

ภาคการผลิตและบริการต้องให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพและการหมุนเวียนทรัพยากรและพลังงานโดยนำเครื่องมือและองค์ความรู้ใหม่ๆ เข้ามาใช้เพื่อการปรับย้ายฐานและกระบวนการผลิตแบบดั้งเดิมสู่ฐานการผลิตและบริการแบบยั่งยืนเนื่องจากการคิดค้นพัฒนาและวิจัยเทคโนโลยีในการผลิตทำให้ได้นวัตกรรมทั้งที่เป็นอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องจักรซอฟต์แวร์ฮาร์ดแวร์และองค์ความรู้ใหม่เพื่อการช่วยลดต้นทุนการผลิตลดค่าบำบัดของเสียลดการใช้ทรัพยากรและได้ผลิตภัณฑ์และบริการที่สะอาดสามารถเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันกับธุรกิจคู่แข่งและเพิ่มสมรรถนะการแข่งขันให้กับประเทศนอกจากนี้ยังช่วยลดอันตรายและความเสี่ยงของพนักงานชุมชนผู้บริโภคทั้งนี้ภาครัฐต้องส่งเสริมให้ผู้ผลิตผลิตอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับอย่างเข้มงวดและกำหนดนโยบายส่งเสริมผลิตโดยใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์และสร้างแรงจูงใจให้นำเครื่องมือการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในภาคความสมัครใจมาใช้เพื่อลดต้นทุนและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตลอดจนส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีจริยธรรมและมีความรับผิดชอบต่อสังคมผ่านกระบวนการผลิตการออกแบบและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จะเห็นได้ว่าการเริ่มต้นความคิดเรื่องการบริโภคอย่างยั่งยืนนั้นสามารถเริ่มได้ง่ายๆที่ตัวเองคือการพยายามลดการใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือยหรือเกินความจำเป็นและลดการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมซึ่งในความเป็นจริงแล้วมนุษย์ต้องการเพียงแค่ปัจจัย4 ก็มากพอสำหรับการดำรงชีวิตแล้วสิ่งของต่างๆที่นอกเหนือจากนั้นที่มนุษย์นำมาใช้ก็เพียงเพื่อตอบสนองความต้องการทางจิตใจเท่านั้นซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวนี้ได้ส่งผลให้ปัจจัย4 เกิดการเปลี่ยนแปลงไป เช่น การกินอาหารฟาสต์ฟู้ดในปริมาณที่มากเกินไปจะทำให้ไขมันอุดตันในเส้นเลือดหรือเป็นโรคร้ายต่างๆการใช้รถจำนวนมากก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศซึ่งเราก็จะได้รับสารพิษกลับเข้าไปในร่างกายด้วยเช่นกันดังนั้นการบริโภคอย่างพอเพียงและเหมาะสมจึงเป็นทางออกที่ดีที่สุดโดยผู้บริโภคก็ต้องรู้จักการเลือกบริโภคในสิ่งที่สนองตอบความจำเป็นอย่างเหมาะสมและคิดเผื่อในเรื่องของทรัพยากรให้เหลือสู่คนในรุ่นถัดไปภายใต้สถานะที่มีอยู่อย่างจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติที่ต้องสงวนรักษาไว้และพยายามใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดซึ่งจะทำให้เกิดค่านิยมของการบริโภคอย่างยั่งยืนนั่นเอง

